

Grundskola

Plan mot diskriminerande och kränkande handling

BÖRJE SKOLA, Uppsala kommun

Gäller 2016-10-01 till 2017-10-01

Innehåll

Verksamhetens vision.....	3
Likabehandlingsplanens syfte och övergripande innehåll, definitioner	4-6
Främjande och Förebyggande arbete på Börje skola	7-9
Rutiner för att upptäcka diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling	10
Åtgärdande arbete.....	11-13
Likabehandlingsplanens framtagande och utvärdering	14
Ansvarsfördelning	15
Arbetet utifrån diskrimineringsgrunderna.....	16
Utvärdering.....	17
Förankring, hur görs planen känd?.....	18
Bra adresser och telefonnummer	19
Lagar.....	20
Bilagor.....	21-37

Kommunens vision: Alla elever ska lyckas.

Börje skolområdes vision:

Vi vill skapa en miljö där alla elever ska känna sig **trygga** och **nöjda** och med **vilja** och **lust** att lära.

Vi vill skapa en skola där alla elever **lyckas** utifrån sina **egna förutsättningar**.

Alla elever och vuxna visar **respekt** för varandra.

Alla elever och vuxna visar **tolerans** mot olikheter

Hos oss i Börje skola arbetar vi för att alla elever ska ha rätt att utvecklas i sin takt och arbeta i en trygg miljö och bemötas med respekt.

Alla på skolan ska aktivt ta avstånd från diskriminering och ingripa vid trakasserier och kränkande behandling.

Alla på skolan ska följa skolans likabehandlingsplan.

Alla arbetar för en nolltolerans mot kränkningar och diskriminering.

Vi arbetar efter skolans värdegrundsord:

Trygghet Ansvar Jämlikhet Ärlighet Samarbete Omtänksamhet Respekt Glädje Mod Vårdat språk Miljövän

Likabehandlingsplanens syfte och övergripande innehåll

Sedan 1 januari 2009 följer skolans likabehandlingsarbete två lagar, Diskrimineringslagen (2008:567) och kapitel 6 i skollagen. Skollagen omfattar all utbildning. Lagen gäller när personal kränker elever och när elever kränker andra elever. I varje verksamhet ska det finnas en likabehandlingsplan. Om skolan inte följer lagens bestämmelser eller inte vidtar tillräckliga åtgärder mot diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling kan huvudmannen bli skadeståndsskyldig. Dessa processer leds av Barn- och Elevombudsmannen.

Alla barn, ungdomar, elever och studerande har rätt att utvecklas och lära i en trygg miljö och bemötas med respekt. Förskoleverksamheten, skolbarnsomsorgen, skolan, fritidsgården och vuxenutbildningen ska vara fria från diskriminering, trakasserier och kränkande behandling.

Alla förskolor, familjedaghem, öppna förskolor, skolor, fritidshem, fritidsklubbar och vuxenutbildningar ska ha en egen aktuell likabehandlingsplan och en plan mot kränkande behandling. Dessa två planer kan med fördel skrivas ihop. Planerna ska beskriva enheternas främjande, förebyggande och åtgärdande arbete. Arbetet ska omfatta diskrimineringsgrunderna kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder och sexuell läggning. Diskrimineringsombudsmannen rekommenderar att enheterna också arbetar med ålder och könsöverskridande identitet eller uttryck.

Planen ska uppdateras och eventuellt revideras varje år. Barn, ungdomar, elever och studerande ska medverka i arbetet med planen.

Här följer en kort förklaring och definition av de centrala begreppen i lagen:

Definitioner

Diskriminering:

Är när skolan på osakliga grunder behandlar en elev sämre än andra elever och missgynnandet har samband med någon av de sju diskrimineringsgrunderna:

- kön
- ålder
- etnisk tillhörighet
- religion eller annan trosuppfattning
- sexuell läggning
- funktionshinder
- könsöverskridande identitet eller uttryck

Direkt diskriminering:

En elev får inte missgynnas genom särbehandling på grund av någon av de sju diskrimineringsgrunderna som lagen omfattar. (se ovan)

Indirekt diskriminering:

En elev får inte missgynnas genom att en bestämmelse, ett kriterium som framstår som neutralt tillämpas och missgynnar vissa elever.

Trakasserier:

Ett uppträdande som kränker en elevs värdighet och integritet och har samband med diskrimineringsgrunderna. (se ovan) Innefattar även sexuella trakasserier. Se skolans handlingsplan för sexuella trakasserier, Bilaga 4.

Kränkande behandling:

Ett uppträdande som kränker en elevs värdighet, men som inte har samband med någon diskrimineringsgrund.

Trakasserier och kränkande behandling kan vara

- Fysiska (slag, knuffar)
- Verbala (öknamn, svordomar, hot)
- Psykosociala (utfrysning, grimaser, alla avviker när man kommer)
- Texter och bilder (teckningar, bilder, sms och meddelanden på olika webb-communities)

Både elever och skolpersonal kan göra sig skyldig till trakasserier och kränkningar.

Viktigt är att den som känner sig trakasserad eller kränkt alltid tas på allvar.

Mobbning:

När någon eller några upprepade gånger utsätter en person för negativa handlingar som medvetet syftar till att ge fysisk eller psykisk skada. Se skolans handlingsplan, Bilaga 6.

Enstaka negativa handlingar:

Detta är att betraktas som konflikter och skall lösas med konflikthantering.

Befogade tillsägelser:

Skolans personal måste ibland tillrättavisa en elev för att skapa en god miljö för hela klassen. En befogad tillrättavisning är inte en kränkning i lagens mening, även om eleven kan uppleva det som kränkande.

Rastvänner:

Elever i klasserna 5 och 6 är under en vecka var ute på rasterna och hjälper andra elever på skolan. Rastvänner ska stötta de som är ensamma, leka med de yngre barnen och undsätta de som behöver. Rastvännerna bär reflexvästar.

Rastvärdar:

Personalen på skolan turas om att vara ute med barnen på rasterna. Rastvärdarna bär reflexvästar.

Skolans arbete:

Skolans **främjande** arbete för en trygg miljö och det **förebyggande** arbetet mot förekomsten av diskriminering, kränkningar och trakasserier skall utformas så att elever och föräldrar förstår. Arbetet ska redovisas där tidsangivelser för det **åtgärdande arbetet**, vilka mål som ska uppnås, samt de som är ansvariga för att detta uppnås. Skillnaderna på vad främjande, förebyggande och åtgärdande arbete är ges i en förklaring nedan:

Börje Skolas arbete för främjande av likabehandling:

- Vi arbetar aktivt med skolans värdegrund under läsåret tillsammans elever, personal och föräldrar.
- Lärare ska utbildas i frågor som rör trakasserier och mobbning.

Verksamhetens Vision

” Alla ska känna sig trygga och nöjda på Börje Skola
Alla elever och vuxna ska visa respekt för varandra”

I vårt **främjande** arbete på Börje skola vill vi att alla elever ska ha rätt att utvecklas och lära sig i en trygg miljö samt bemötas med respekt.

Insats	Resurser	Tidsplan	Ansvar	Uppföljning
Tydliga regler och konsekvenser. Tydliggjord värdegrund. Genomgång i klasser och elevråd	All personal	Läsåret 2016-2017	Mentorer och elevrådsansvarig	I enkäter om trygghet och rastvänner och elevrådets utvärderingar
Insats Rastvänner klass 5-6	Resurser Personal som arbetar med rastvänner	Tidsplan Läsåret 2016- 2017	Ansvar Vuxenansvarig för rastvänner	Uppföljning I enkäter och vid trygghetsgruppens utvärdering och rastvänners utvärderingar

Börje Skolas förebyggande arbetet mot diskriminering, trakasserier och kränkande behandling:

- Rastvänner från år 5-6, finns ute på alla raster.
- Eleverna svarar 2 ggr per läsår om trygghet på skolan, både om den fysiska miljön och den psykosociala.
- Samtal i små grupper med eleverna om hur de har det.
- Värdeord – som varje klass jobbar med under kortare/längre period.
- Vi vill ha ett nära samarbete med vårdnadshavarna under hela läsåret, inte bara vid föräldramöte/utvecklingssamtal.
- Skolan strävar efter ett fungerande samarbete med Börje Skolhusförv.AB i arbetet med skolmiljön.
- Föräldraföreningen och skolan har tillsammans ett aktivt skolråd.
- En plan mot diskriminering och kränkande behandling upprättas på skolan, där arbetet med att främja, förebygga samt det åtgärdande arbetet ska återspeglas. Planen ska formuleras så att den är lättförståelig. Denna plan ska vara ett levande dokument som revideras varje läsår. I arbetet med denna plan ska både elever och vårdnadshavare involveras.
- Väl fungerande fadderverksamhet bland samtliga elever på skolan.
- Arbeta i klasserna med skolans värdegrund så att eleverna får kunskap och verktyg för att hantera olika situationer.
- Lärarna är aktiva i gruppindelningar av barnen.
- Aktivt arbete för en förankring av skolans värdegrund hos elever och vårdnadshavare.
- Inom ramen av det temaarbete som vi bedriver på Börje Skola få in arbete om/med diskrimineringsgrunderna
- Vi är en hälsocertifierad skola
- Arbeta kontinuerligt i klasserna med litteratur som tar upp frågor som mobbning, kränkande behandling mm.
- Personalen har regelbundna pedagogiska samtal där vi diskuterar litteratur om kränkningar, diskriminering samt mobbing.

Förebyggande arbete

Det **förebyggande arbetet** omfattar endast områden som i en kartläggning av verksamheten identifieras som riskfaktorer. Det handlar om att minimera risken för kränkningar och utgå från identifierade riskfaktorer.

Genomförd kartläggning	Mål	Insats	Tidsplan	Ansvar	Uppföljning
Genomförd kartläggning Trygghets-och trivselenkäten visar att skolan bör arbeta vidare med bemötandet av varandra. Det förekommer bråk vid lekar.	Mål De vuxna reagerar vid bråk	Insats Alla vuxna ska reagera och säga till vid bråk.	Tidsplan Läsåret 2016- 2017	Ansvar All personal och antimobbings-teamet	Uppföljning I enkäter i klass 1-6. I förskoleklassen frågar vi och samtalar om kamrater under utv.samtalet.
Genomförd kartläggning Trygghetsundersökning av utemiljö visar att fotbollsplanen kan vara läskig.	Mål Otrygga områden görs	Insats Alla rastvärdar cirkulerar mer på de otrygga platserna Förskoleklassen gör en skolgårds-vandring.	Tidsplan Läsåret 2016-2017	Ansvar All personal och antimobbings-teamet	Uppföljning Personal utvärderar i samband med varje skolstart
Genomförd kartläggning Trygghetsundersökning av utemiljö visar att skolan bör arbeta vidare med språkbruket på bla fotbollsplanen och king-planerna.	Mål Ökad medvetenhet om hur man uttrycker sig	Insats Alla vuxna ska reagera och säga till vid dåligt språkbruk.	Tidsplan Läsåret 2016- 2017	Ansvar All personal och antimobbings-teamet	Uppföljning I enkäter till elever i klass 1-6.

Hur vi gör på Börje Skola för att **upptäcka** diskriminering, trakasserier och kränkande behandling:

- Rastvärdarna är uppmärksamma på hur eleverna agerar och mår på rasterna, är observant på om någon elev står för sig själv, leker ensam eller ofta hamnar i konflikter.
- Rastvännerna är uppmärksamma och meddelar en vuxen då de ser något oroande. Rastvännerna har regelbundna möten under året för utbildning.
- Rastvärdar och rastvänner bär reflexvästar för att synas.
- Vi strävar efter att ge eleverna tryggheten att våga berätta, om de inte mår bra. De vuxna måste uppmärksamma alla elever.
- Vi uppmuntrar eleverna att prata med en vuxen då de misstänker att någon annan elev inte mår bra.
- Vi strävar efter att ha en bra kontakt med föräldrarna.
- Vi har regelbundet tjej- och killsnack med eleverna
- Vi genomför regelbundet enkätundersökningar om trygghet och mobbning
- Vi kartlägger, med hjälp av enkäter, om skolgården känns trygg. Vi genomför skolgårdsvandringar.
- Vi har samtal med rastvännerna om hur rasterna fungerar.
- Skolan arbetar med tydliga regler som görs kända för elever och föräldrar.
- Vi har utvecklingssamtal varje termin då trygghet och trivsel har en given plats i samtalet.
- Likabehandlingsplanen finns på skolans hemsida.
-

Hur vi åtgärdar diskriminering, trakasserier och kränkande behandling på Börje Skola:

1. Ingriper direkt mot handlingen och markerar tydligt att skolan inte accepterar sådant beteende.
2. Samtalar med de inblandade eleverna för att få reda på vad som hänt.
3. Meddelar mentorerna om det som hänt.
4. Om det finns behov tar mentorn kontakt med vårdnadshavare och informerar om vad som hänt .
5. Uppföljande samtal med de inblandade eleverna efter en kort tid, för att försäkra oss om att kränkningarna inte har fortsatt.
6. Allt dokumenteras av berörd personal och arkiveras på skolan.
7. Vid behov tar skolan hjälp utifrån via resursteam.
8. Om kränkningarna inte upphör anmäler mentorn eller vårdnadshavaren till antimobbningssteamet på skolan och antimobbningsplanen tas i bruk.
9. Vid behov utökar skolan antalet rastvärdar.
10. Om en elev känner sig kränkt av vuxen på skolan åligger det rektor att göra en utredning.

Rutiner för Antimobbningsteamet:

Om en elev blir utsatt tar eleven/vårdnadshavaren/personalen kontakt med mentorn eller någon medlem i antimobbningsteamet.

Därefter sker följande:

- Samtal med den som blivit utsatt, samt med personal för att samla in så mycket information som möjligt.
- Samtal med den eller de som utsätter. Samtalen sker i direkt anslutning till varandra, så att de som utsätter inte ska kunna prata med varandra. I samtalen, där alltid två vuxna deltar, betonas vikten av att inte prata med andra elever om vad samtalet gällt. Utgångspunkten i samtalet är att man vet att kränkningar och/eller diskriminering förekommit och att man ser mycket allvarligt på det och att kränkningarna omedelbart måste upphöra.
- Samtal samma dag med den utsattes vårdnadshavare och med vårdnadshavare till den som utsätter.
- Regelbunden kontakt med de inblandade under en tid för att följa upp att kränkningarna upphört.
- Om handlingarna inte upphör, upprättas en åtgärdsplan tillsammans med eleven som kränker, dennes vårdnadshavare och elevhälsoteamet (rektor, skolsköterska, psykolog, kurator och speciallärare) Detta sker oftast i samband med ett elevhälsomöte.
- Polisanmälan/socialtjänstanmälan görs vid misstanke om brott som faller under allmänt åtal eller andra grövre kränkningar och eller diskrimineringar. Rektor bedömer och gör anmälan.

- Rektor kontaktar arbetsmiljöverket vid behov.
- Vid behov kontaktas experter utifrån för konsultativt stöd.
- Hela denna process dokumenteras från början till slut. (Se bilaga 5)

Rutiner för åtgärder då en vuxen kränker, diskriminerar eller mobbar en elev eller en grupp av elever:

Rektor ska omgående informeras varvid samtal med berörda sker. Vid behov tas kontakt med HR-avdelning för rådgivning och handledning. Vårdnadshavare kontaktas av rektor och dokumentation sker.

Vid misstanke om att kränkning eller diskriminering förekommer från elev till vuxen informeras rektor varvid samtal med berörda sker. Då träder annan lagstiftning in och åtgärder vidtas utifrån denna.

Antimobbningsteamet på skolan består av:

Rektor, Sakarias Åkerman

Karin Hahlin-Ohlström

Catherine Lindén

Eva Forsberg

0725-80 27 89

727 78 85

727 78 85

727 78 85

Likabehandlingsplanens framtagande:

Denna likabehandlingsplan har omarbetats utifrån en tidigare gemensam plan för skolor i Uppsala Kommun. Planen ska läsas igenom av skolans personal, vårdnadshavare och elever. Ansvariga för detta arbete är två av skolans lärare och rektor.

Kartläggning och analys:

Det har i samband med upprättandet av denna plan gjorts en enkätundersökning på skolan om trygghet, skolgården och förtroendet för vuxen på skolan. Frågorna från denna undersökning visas nedan:

Enkätundersökning kommer att genomföras varje år för att se om eventuella förändringar i svaren uppkommer och då vid behov vidta åtgärder.

Exempel på frågor i enkäten:

Känner du dig trygg på skolan?

Finns det någon plats på skolgården som du tycker är läskig?

Har du blivit mobbad någon gång?

Har du sett någon annan blivit mobbad någon gång?

Känner du att du alltid kan vända dig till någon vuxen på skolan?

Utvärdering av föregående plan

Planen genomarbetas och omarbetas regelbundet för att passa verksamhetens utformning. Detta sker tillsammans av personal, eleverna och vårdnadshavare.

Skolan har använt enkäter som underlag för utvärdering och även diskuterat diskrimineringsgrunderna med de äldre eleverna. Resultaten visar att de flesta elever är trygga men att kränkningar förekommit. Områden där skolan ska arbeta vidare utifrån enkätresultaten är att öka tryggheten vid bla fotbollsplanen och bemötandet av varandra.

Ansvarsfördelning på Börje Skola i arbetet mot diskriminering, trakasserier och kränkande behandling (DTK):

Rektor:

- Ytterst ansvarig för verksamheten på skolan.
- Ansvarig för att alla informeras om likabehandlingsplanen.
- Årligen revidera likabehandlingsplanen.
- Anmäla kränkningar till huvudmannen, Uppsala kommun.

All personal på Börje skola:

- Alltid uppmärksamma och reagera på all form av DTK på skolan mellan elever/elever eller vuxen/elev.
- Vid DTK informera rektor.
- Arbeta aktivt i undervisningen för att uppmärksamma diskrimineringsgrunderna.

Antimobbningsteamet:

- Delta aktivt i arbetet om konkreta mobbningsituationer och handla efter skolans antimobbningsplan.

Vårdnadshavare:

- Vårdnadshavare bör kontakta personal, om man tror att DTK förekommer.

Eleverna:

- Eleverna uppmanas att berätta om de känner sig kränkta eller utfrysas av någon.
- Eleverna uppmanas att berätta om man ser någon annan elev på skolan bli kränkt eller utfrysas.

Arbetet på Börje Skola utifrån diskrimineringsgrunderna:

Kön:

Vi ska alltid tänka på jämlikheten i det dagliga arbetet och att använda ett vårdat språk.

Etnisk tillhörighet:

Vi ska medvetandegöra alla elever om hur det ser ut i andra delar av Uppsala, Sverige och världen.

Religion eller annan trosuppfattning:

Vi ska arbeta för tolerans gentemot människors olika trosuppfattningar.

Funktionshinder:

Vi ska planera för ombyggnader (ex ramp, hissordning till övervåning) så att skolan blir tillgänglig för personer med funktionshinder. Vi ska ge eleverna kunskaper om olika funktionshinder.

Sexuell läggning:

Vi ska arbeta för tolerans gentemot människors olika sexuella läggningar.

Könsöverskridande identitet eller uttryck:

Vi ska arbeta för tolerans gentemot människors könsöverskridande identitet eller uttryck.

Ålder:

Ge eleverna ökat ansvar/inflytande med stigande ålder.

Det är viktigt att vuxna alltid är lyhörda och anammar de frågeställningar som kommer upp naturligt i undervisningen. Det är av stor vikt att vi inte förringar det eleverna tar upp utan bemöter frågor eller kommentarer med stor tolerans.

Utvärdering och analyser av likabehandlingsplanen:

- Varje år gör skolan en egen enkätundersökning bland eleverna.
- Vi genomför det frågeformulär som Uppsala Kommun delar ut till elever och föräldrar i utvalda klasser.
- Svaren från dessa båda enkäter analyseras och eventuella åtgärder vidtas.
- Personalen på skolan diskuterar och utvärderar om vad som gjorts bra och vad som behöver förbättras i arbetet utifrån likabehandlingsplanen.
- Föräldraföreningen och skolrådet ger synpunkter som kan vara värdefulla för skolarbetet.
- Diskutera likabehandlingsplanen på skolråd och elevråd.
- Analysera hur klimatet bland eleverna är under olika delar av läsåret
- Personalen bör delta i kommunens utbildningsprogram inom relevanta områden.

Förankring, hur görs likabehandlingsplanen känd?

Arbetet med eleverna kommer att utgå från mentorerna.

Vårdnadshavarna får ta del av och ge synpunkter på likabehandlingsplanen på Börje skola genom skolrådet.

Likabehandlingsplanen finns att läsa på skolans hemsida, www.borjeskola.uppsala.se

Planering för uppföljning och utvärdering

Planen kommer att utvärderas under höstterminen 2017 av personal och antimobbningslaget. Synpunkter kommer att inhämtas från elevråd och skolråd.

Planen går igenom på skolrådet varje läsår.

Telefonnummer och adresser som kan vara bra att känna till:

BRIS (barnens rätt i samhället)
Barnens hjälptelefon
0200-230230 (Mottagaren betalar
Samtalet, du ringer anonymt)
Föräldratelefon 077 – 150 50 50
www.bris.se

Rädda barnens föräldratelefon
020-786 786
www.rb.se

Röda korset
Jourhavande kompis
020 – 222 444
www.jourhavandekompis.se

Barn- och elevombudsmannen
Box 3686
103 59 Stockholm beo@skolverket.se
Telefon 08-120 20 700 www.skolverket.se

Diskrimineringsombudsmannen (DO)
Telefon 08-12020700
do@do.se Box 3686
www.do.se 10359 Stockholm

Diskrimineringsbyrån Uppsala (DU)
Telefon 018-147020
www.diskrimineringsbyran.se

Lagar

Materialet i kommande avsnitt är hämtat från Skolverkets *Allmänna råd och kommentarer för att främja likabehandling och förebygga diskriminering, trakasserier och kränkande behandling* (2009)

Från den 1 januari 2009 förändrades lagstiftningen kring arbetet mot diskriminering, trakasserier och annan kränkande behandling.

Arbetet som rör diskriminering och trakasserier, förs över till den nya Diskrimineringslagen som ersätter tidigare lagar på området och Diskrimineringsombudsmannen (DO) utövar tillsyn över Diskrimineringslagen (se bilaga 1).

Arbetet som rör kränkande behandling, där mobbning ingår, regleras från och med nu i Skollagen (14a). BEO (Barn och elevombudet) har förts över till Skolinspektionen som är tillsynsmyndighet över det nya kapitlet i Skollagen (se bilaga 1).

Bestämmelser i Diskrimineringslagen och Skollagen förbjuder diskriminering och kränkande behandling och ställer krav på att verksamheterna bedriver ett målinriktat arbete för att främja barns och elevers lika rättigheter och möjligheter och för att förebygga trakasserier och kränkande behandling. Om trakasserier eller andra kränkningar äger rum i eller i samband med verksamheten är huvudmannen skyldig att utreda och åtgärda det inträffade.

Förbud mot repressalier:

Förbudet gäller bestraffningar av ett barn eller en elev, som anmält någon ansvarig person för kränkande behandling eller medverkat i en utredning, som gäller överträdelse av lagen.

Möjlighet till skadestånd föreligger enligt lagen. Bevisbördan ligger hos huvudmannen för verksamheten att visa att diskriminering, annan kränkande behandling eller repressalier inte förekommit.

Mer information finns i bilagor och i [Diskrimineringslagen](#), [Skollagen](#), [Allmänna råd](#) samt [DOs handledning för förskola](#) och [DOs handledning för skola](#)

Bilagor 1-7

- Referenser, bilaga 1
- Definitioner av begrepp, bilaga 2
- Berörda lagtexter, bilaga 3
- Handlingsplan vid sexuella kränkningar, bilaga 4
- Underlag för dokumentation, bilaga 5
- Handlingsplan vid mobbning, bilaga 6
- Främjande och förebyggande arbete, bilaga 7

Bilaga 1

Referenser

Litteratur:

Skolverket. (2009) *För att främja likabehandling och förebygga diskriminering, trakasserier och kränkande behandling. Allmänna råd och kommentarer.*

Skolinspektionen (red 2009) *Förebygga diskriminering och kränkande behandling-främja likabehandling.*

Nordenmark, Love & Rosen, Maria (2008) *Lika värde, lika villkor? Arbeta mot diskriminering i förskola och skola.*

Länkar:

Barn och Internet (2009) www.barnochinternet.se

Bilaga 2

Definitioner av begrepp

De sju diskrimineringsgrunderna:

Skolan ska förebygga och förhindra diskriminering och trakasserier på grund av:

Kön: att någon är kvinna eller man. Även den som avser att ändra eller har ändrat sin könstillhörighet omfattas av diskrimineringsgrunden kön.

Trakasserier som har samband med kön kan vara utfrysning, förlöjligande och skämt kopplade till en elevs könstillhörighet. Sexuella trakasserier är kränkningar av sexuell natur. De kan ta sig uttryck i sexualiserat språkbruk, tafsande eller visning av pornografiskt material.

Etnisk tillhörighet: Med etnisk tillhörighet menas att någon tillhör en grupp personer med samma nationella eller etniska ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande. Var och en har rätt att bestämma sin egen tillhörighet. Skolan har ett ansvar att arbeta mot rasism och främlingsfientlighet.

Religion eller annan trosuppfattning

Religionsfriheten är skyddad i såväl internationella konventioner som i den svenska grundlagen. Undervisningen i skolan ska vara icke konfessionell och skolan får inte missgynna någon elev på grund av hans eller hennes religion.

Begreppet annan trosuppfattning innefattar uppfattningar som har sin grund i eller har samband med en religiös åskådning, t ex ateism eller agnosticism. De anses ha ett naturligt samband med eller vara jämförbara med religion.

Funktionshinder: Funktionshinder kan vara fysiska, psykiska eller intellektuella och påverka livet på olika sätt. Som funktionshinder räknas både sådana som syns, som att man använder rullstol, och sådana som inte märks så lätt. T ex allergi, ADHD eller dyslexi. Funktionshinder kan också uppstå till följd av en sjukdom eller något annat tillstånd. De kan också uppstå till följd av en medfödd eller en förvärvad skada.

Sexuell läggning

Med sexuell läggning menas: homo-, bi- och heterosexuallitet. Skolan har ett ansvar att förmedla samhällets gemensamma värdegrund till sina elever. Det inkluderar arbetet mot homofobi och rätten till lika behandling oavsett sexuell läggning.

Ålder:

Ingen får diskrimineras på grund av ålder. Skyddet mot åldersdiskriminering omfattar alla, unga som gamla.

Könsöverskridande identitet eller uttryck:

Att någon inte identifierar sig som kvinna eller man eller genom sin klädsel eller på annat sätt ger uttryck för att tillhöra ett annat kön.

Diskrimineringsgrunden omfattar de flesta transpersoner. Det är ett paraplybegrepp som används om människor som på olika sätt bryter mot samhällets normer kring könsidentitet och könsuttryck – mot föreställningar om hur kvinnor och män, pojkar och flickor förväntas vara och se ut. Alla människor har könsidentitet och könsuttryck, inte bara transpersoner. Med könsidentitet eller könsuttryck menar man en persons identitet eller uttryck i form av kläder, kroppsspråk, beteende eller annat liknande förhållande med avseende på kön.

Fler definitioner:

Direkt diskriminering

Att någon missgynnas genom att behandlas sämre än någon annan behandlas, har behandlats eller skulle ha behandlats i en jämförbar situation, om missgynnandet har samband med kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder, sexuell läggning eller ålder.

Indirekt diskriminering

Att någon missgynnas genom tillämpning av en bestämmelse, ett kriterium eller ett förfaringssätt som framstår som neutralt men som kan komma att särskilt missgynna personer med visst kön, viss könsöverskridande identitet eller uttryck, viss etnisk tillhörighet, viss religion eller annan trosuppfattning, visst funktionshinder, viss sexuell läggning eller viss ålder, såvida inte bestämmelsen, kriteriet eller förfaringssättet har ett berättigat syfte och de medel som används är lämpliga och nödvändiga för att uppnå syftet.

Trakasserier

Uppträdande som kränker någons värdighet och som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder, sexuell läggning eller ålder.

Sexuella trakasserier

Ett uppträdande av sexuell natur som kränker någons värdighet.

Kränkande behandling

Ett uppträdande som utan att vara diskriminering enligt diskrimineringslagen kränker ett barns eller en elevs värdighet. Mobbning är en form av kränkande behandling som innebär en upprepad negativ handling när någon eller några medvetet och med avsikt tillfogar eller försöker tillfoga en annan skada eller obehag.

Bilaga 3

Berörda lagtexter, förordningar och allmänna råd

Diskrimineringslagen 3 kap Aktiva åtgärder

”Utbildning

Målinriktat arbete

14 §

En utbildningsanordnare som bedriver utbildning eller annan verksamhet enligt skollagen (1985:1100), utbildning enligt högskolelagen (1992:1434) eller utbildning som kan leda fram till en examen enligt lagen (1993:792) om tillstånd att utfärda vissa examina ska inom ramen för denna verksamhet bedriva ett målinriktat arbete för att aktivt främja lika rättigheter och möjligheter för de barn, elever eller studenter som deltar i eller söker till verksamheten, oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder eller sexuell läggning.

Närmare föreskrifter om utbildningsanordnarens skyldigheter finns i 15 och 16 §§.

Att förebygga och förhindra trakasserier

15 §

En utbildningsanordnare som avses i 14 § ska vidta åtgärder för att förebygga och förhindra att något barn eller någon elev eller student som deltar i eller söker till verksamheten utsätts för trakasserier som har samband med kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder eller sexuell läggning eller för sexuella trakasserier.

Likabehandlingsplan

16 §

En utbildningsanordnare som avses i 14 § ska varje år upprätta en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att dels främja lika rättigheter och möjligheter för de barn, elever eller studenter som deltar i eller söker till verksamheten, oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder eller sexuell läggning, dels förebygga och förhindra trakasserier som avses i 15 §. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som utbildningsanordnaren avser att påbörja eller genomföra under det kommande året. En redovisning av hur de planerade åtgärderna enligt första stycket har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.”

Skollagen 1 kap.2§

”Verksamheten i skolan skall utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar. Var och en som verkar inom skolan skall främja aktning för varje människas egenvärde och respekt för vår gemensamma miljö. Särskilt skall den som verkar inom skolan främja jämställdhet mellan könen samt aktivt motverka alla former av kränkande behandling såsom mobbning och rasistiska beteenden.”

Skollagen 14a kap. Åtgärder mot kränkande behandling

”Ändamål och tillämpningsområde

1 § Bestämmelserna i detta kapitel har till ändamål att motverka kränkande behandling av barn och elever.

Bestämmelserna tillämpas på utbildning och annan verksamhet enligt denna lag. Lag (2008:571).

Diskriminering

2 § Bestämmelser om förbud m.m. mot diskriminering i samband med verksamhet enligt denna lag finns i diskrimineringslagen (2008:567). Lag (2008:571).

Definitioner

3 § I detta kapitel avses med

elev: den som utbildas eller söker utbildning enligt denna lag,

barn: den som deltar i eller söker till förskoleverksamhet eller skolbarnsomsorg enligt denna lag,

personal: anställda och uppdragstagare i verksamhet enligt denna lag,

huvudman: den som är huvudman för verksamhet enligt denna lag,

kränkande behandling: ett uppträdande som utan att vara diskriminering enligt diskrimineringslagen (2008:567) kränker ett barns eller en elevs värdighet. Lag (2008:571).

Tvingande bestämmelser

4 § Avtalsvillkor som inskränker skyldigheter enligt detta kapitel är utan verkan. Lag (2008:571).

Ansvar för personalen

5 § Huvudmannen ansvarar för att personalen fullgör de skyldigheter som anges i detta kapitel, när den handlar i tjänsten eller inom ramen för uppdraget. Lag (2008:571).

Aktiva åtgärder

Målinriktat arbete

6 § Huvudmannen ska se till att det inom ramen för varje särskild verksamhet bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av barn och elever. Närmare föreskrifter om detta finns i 7 och 8 §§. Lag (2008:571).

Skyldighet att förebygga och förhindra kränkande behandling

7 § Huvudmannen ska se till att det vidtas åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för kränkande behandling. Lag (2008:571).

Årlig plan

8 § Huvudmannen ska se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan. Lag (2008:571).

Förbud mot kränkande behandling

9 § Huvudmannen eller personalen får inte utsätta ett barn eller en elev för kränkande behandling. Lag (2008:571).

Skyldighet att utreda och vidta åtgärder mot kränkande behandling

10 § Om huvudmannen eller personalen får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten, är huvudmannen skyldig att utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden. Lag (2008:571).

Förbud mot repressalier

11 § Huvudmannen eller personalen får inte utsätta ett barn eller en elev för repressalier på grund av att barnet eller eleven medverkat i en utredning enligt detta kapitel eller anmält eller påtalat att någon handlat i strid med kapitlet. Lag (2008:571).

Skadestånd

12 § Om huvudmannen eller personalen åsidosätter sina skyldigheter enligt 7-11 §§ ska huvudmannen dels betala skadestånd till barnet eller eleven för den kränkning som detta innebär, dels ersätta annan skada som har orsakats av åsidosättandet. Skadestånd för kränkning i andra fall än vid repressalier utgår dock inte, om kränkningen är ringa.

Om det finns särskilda skäl, kan skadeståndet för kränkning sättas ned eller helt falla bort. Lag (2008:571).

Tillsyn

13 § Statens skolinspektion ska se till att detta kapitel följs.

Huvudmannen och rektorn eller någon med motsvarande ledningsfunktion i verksamheten är skyldiga att på uppmaning av Statens skolinspektion lämna de uppgifter om förhållandena i verksamheten som kan vara av betydelse för tillsynen. Lag (2008:571).

Rättegången

14 § Mål om skadestånd enligt detta kapitel ska handläggas enligt bestämmelserna i rättegångsbalken om rättegången i tvistemål när förlikning om saken är tillåten.

I sådana mål kan det dock förordnas att vardera parten ska bära sin rättegångskostnad, om den part som har förlorat målet hade skälig anledning att få tvisten prövad. Lag (2008:571).

Bevisbörda

15 § Om ett barn eller en elev som anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling enligt 9 § eller repressalier enligt 11 §, visar omständigheter som ger anledning att anta att han eller hon har blivit utsatt för sådan behandling, är det huvudmannen för verksamheten som ska visa att kränkande behandling eller repressalier inte har förekommit. Lag (2008:571).

Rätt att föra talan m.m.

16 § I en tvist om skadestånd enligt detta kapitel får Statens skolinspektion som part föra talan för ett barn eller en elev som medger det. När Statens skolinspektion för sådan talan får myndigheten i samma rättegång också föra annan talan för barnet eller eleven om han eller hon medger det. För barn under 18 år som inte har ingått äktenskap krävs vårdnadshavarens eller vårdnadshavarnas medgivande.

Bestämmelserna i rättegångsbalken om part ska gälla även den för vilken Statens skolinspektion för talan enligt detta kapitel såvitt gäller jävsförhållande, pågående rättegång, personlig inställelse samt förhör under sanningsförsäkran och andra frågor som rör bevisningen.

När ett barn eller en elev för talan enligt detta kapitel får Statens skolinspektion inte väcka talan för barnet eller eleven om samma sak. Lag (2008:571).

17 § Rättens avgörande i ett mål där Statens skolinspektion för talan för ett barn eller en elev får överklagas av barnet eller eleven, om det får överklagas av myndigheten.

När rättens avgörande i ett mål som avses i första stycket har vunnit laga kraft får saken inte prövas på nytt på talan av vare sig barnet eller eleven eller Statens skolinspektion. Lag (2008:571).”

Förordning (2006:1083) om barns och elevers deltagande i arbetet med planer mot diskriminering och kränkande behandling

”1 § Denna förordning tillämpas på utbildning och annan verksamhet som avses i skollagen (1985:1100).

2 § En likabehandlingsplan enligt 3 kap. 16 § diskrimineringslagen (2008:567) och en plan mot kränkande behandling enligt 14 a kap. 8 § skollagen (1985:1100) ska upprättas, följas upp och ses över under medverkan av barnen eller eleverna vid den verksamhet för vilken planen gäller. Utformningen och omfattningen av barnens eller elevernas deltagande ska anpassas efter deras ålder och mognad. Förordning (2008:946).”

Lgr 11

”Skolan ska främja förståelse för andra människor och förmåga till inlevelse. Omsorg om den enskildes välbefinnande och utveckling ska präglade verksamheten. Ingen ska i skolan utsättas för diskriminering på grund av kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, könsöverskridande identitet eller uttryck, sexuell läggning, ålder eller funktionsnedsättning eller för annan kränkande behandling. Sådana tendenser ska aktivt motverkas. Främlingsfientlighet och intolerans måste bemötas med kunskap, öppen diskussion och aktiva insatser.”

Alla som arbetar i skolan skall:

- aktivt motverka diskriminering och kränkande behandling av individer eller grupper, och
- visa respekt för den enskilda individen och i det vardagliga arbetet utgå från ett demokratiskt förhållningssätt.

Arbetsmiljölagen 3 kap. 2§

Arbetsgivaren skall vidta alla åtgärder som behövs för att förebygga att arbetstagaren (eleven) utsätts för ohälsa och olycksfall.

FN:s konvention om barns rättigheter

”Barnkonventionen sätter barnperspektivet och rätten till likabehandling i fokus. Konventionen bygger på perspektivet att barnens bästa alltid skall komma i första rummet.”

Socialtjänstlagen

Verksamheter som berör barn och ungdom är skyldiga att göra anmälan till socialnämnden enligt 14kap. 1§ socialtjänstlagen

Bilaga 4

BÖRJE SKOLAS HANDLINGSPLAN VID SEXUELLA KRÄNKNINGAR

2015-10-

17

När det framkommer att barn på en skola har betett sig på ett sexuellt sätt mot varandra, väcks ofta stor oro hos vuxna. Barns sexuella beteende kan vara en del i deras normala utveckling, när de med nyfikenhet och lust utforskar varandras kroppar. Men i de fall där tvång och hot kommer in i bilden, eller när ett barn måste underkasta sig att bli sexuellt utnyttjat för att få vara tillsammans med sina kamrater, är det viktigt att vuxna går in och bryter. Barn i sådana relationer kan må mycket dåligt och har ibland svårt att uttrycka vad det handlar om. Barn som utsätter andra kan också må dåligt. Det kan även finnas andra orsaker och det är viktigt att inte låsa in sig i en förklaring. Det behövs samarbete med vårdnadshavare. Även de vårdnadshavare vars barn inte är direkt inblandade kan vara oroliga och undra vad som pågår. Det är viktigt att bemöta även deras frågor.

INGET BARN SKALL BEHÖVA VARA RÄDD FÖR ATT GÅ TILL SKOLAN!

All personal på Börje skola kommer att bevaka och med tillgängliga resurser förhindra att sexuella kränkningar uppstår.

Behandlingsgång/Handlingsplan

1. Se till att ni har diskuterat i personalgruppen vilken inställning alla har till barns sexualitet, vad som kan anses vara vanligt och sunt, var gränsen bör gå innan man som vuxen lägger sig i vad barn gör tillsammans med varandras kroppar.
2. När du anar att något är fel, prata med kollegorna och hör om de har upplevt samma sak som du.
3. Prata med barnen om att det inte verkar kännas bra för det ena barnet och att de ska leka på ett annat sätt.
4. Låt barnen förstå att de kan komma till vuxna och berätta när något känns fel eller om någon betett sig illa mot dem.
5. Berätta för barnens vårdnadshavare på ett tidigt stadium vad som hänt under dagen, dvs innan det blir så stort och dramatiskt. Ge tid i samband med detta för vårdnadshavare att samtala med er.

6. Om händelserna upprepas blir samarbetet med vårdnadshavarna ännu viktigare. Man kan behöva diskutera vad respektive barn behöver för stöd för att kunna bryta mönstret. Vad kan göras på skolan och vad kan göras hemma? Hur brukar man prata med barnen? Hur reagerar respektive barn i samband med det? Det troligaste är att vårdnadshavarna helst vill prata med personalen enskilt, inte tillsammans med andra föräldrar, särskilt inte med föräldrarna till de eller det barn som varit mest aktiv i sexuella lekar.
7. I de fall där personalen börjar oroa sig för att vårdnadshavarna inte tar tillräcklig omsorg om sitt barn, kan kontakt med socialtjänsten bli aktuell. För barnets skull är det viktigt att vårdnadshavarna informeras. Om ni misstänker att barnet är utsatt för övergrepp av en vuxen, bör skolan göra en anmälan utan vårdnadshavarnas vetskap.
8. Handlar det mer om att du tror att vårdnadshavarna och barnen skulle vara hjälpta av en barnpsykiatrisk kontakt, kan det ges som ett förslag att kontakta BUP. Vårdnadshavarna behöver då uppfatta det som meningsfullt, för att det ska kunna bli till hjälp.
9. Det är viktigt att i alla led noga tänka igenom vad som blir bäst för varje inblandat barn, på kort och på lång sikt.
10. Vilka förändringar behöver göras på skolan för att barnen ska känna sig trygga nu och i framtiden?

Bilaga 5

Dokumentationsblankett vid diskriminering, trakasserier och kränkande behandling för Antimobbingteamet.

Datum: _____ Plats: _____

Inblandade: _____

Samtal med berörda elever: _____

Kontakt vårdnadshavare: _____

Uppföljningssamtal: _____

Datum: _____

Underskrift:

Datum

Namn

Bilaga 6

HANDLINGSPLAN VID MOBBNING PÅ BÖRJE SKOLA.

2015-10-17

Vårt behandlingsteam består av:

Sakarias Åkerman /Rektor	0725-80 27 89
Karin Hahlin-Ohlström	018- 727 78 85
Catherine Lindén	018- 727 78 85
Eva Forsberg	018 – 727 78 85

Vänd dig till någon av dessa, om Du misstänker att något barn mobbas eller far illa.

Var observant på följande tecken:

☐ nedstämdhet	☐ huvudvärk, magvärk, speciellt på morgonen
☐ blåmärken	☐ ovilja att berätta om skolan
☐ vill ej gå till skolan	☐ inga kamrater
☐ trasiga/nedsmutsade kläder	

Dessa tecken **kan vara** en fingervisning om att allt inte står rätt till.

INGET BARN SKALL BEHÖVA VARA RÄDD FÖR ATT GÅ TILL SKOLAN!

All personal på Börje skola kommer att bevaka och med tillgängliga resurser, förhindra att mobbing uppstår.

Behandlingsgång/Handlingsplan

1. Anmälan om misstanke att mobbing förekommer till någon i teamet.
2. Teamet samlar information.
3. Samtal med den mobbade.
4. Samtal med mobbaren/mobbarna.
5. De inblandades vårdnadshavare kontaktas.
6. Ytterligare behandlingssamtal.
7. Uppföljningssamtal efter 1-2 veckor.
8. Efter avslutad behandling kontaktas vårdnadshavare både till den mobbade och den/de som mobbat.

Bilaga 7

Främjande, åtgärdande och förebyggande arbete

Det *främjande arbetet* handlar om att stärka de positiva förutsättningarna för likabehandling i verksamheten och behöver inte utgå från identifierade problem i verksamheten.

Det *förebyggande arbetet* tar sikte på att minimera risken för kränkningar och utgår från identifierade riskfaktorer.

Både det främjande och det förebyggande arbetet ska anpassas till barnens och elevernas ålder och till den aktuella verksamheten.

Det främjande och förebyggande arbetet ska framgå av verksamhetens plan mot diskriminering och kränkande behandling.

Arbetet med att främja likabehandling och förebygga diskriminering, trakasserier och kränkande behandling ska, till-sammans med rutinerna för det *åtgärdande arbetet* (upptäcka, utreda och åtgärda) återspeglas i en plan mot diskriminering och kränkande behandling. Planen ska upprättas årligen. Eleverna ska vara delaktiga i framtagandet av planen.

FRÄMJANDE arbete • syftar till att förstärka respekten för allas lika värde• omfattar alla diskrimineringsgrunderna• riktas mot alla och bedrivs utan förekommen anledning, samt• är en naturlig del i det vardagliga arbetet.	FÖREBYGGANDE arbete • syftar till att avvärja risker för diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling• omfattar endast områden som i en kartläggning av verksamheten identifierats som riskfaktorer.	ÅTGÄRDANDE arbete • kräver goda rutiner för att upptäcka, utreda och åtgärda diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling,• ska påbörjas genast när det kommit signaler om att ett barn eller en elev känner sig diskriminerad, trakasserad eller kränkt, samt• innebär att verksamheten måste vidta åtgärder som dokumenteras och utvärderas för att förhindra att kränkningarna upprepas.